

Metody Probabilistyczne i Statystyka

Z_0

1. Przeciwobrazy

Definicja 1. Niech $f : X \rightarrow Y$ będzie funkcją określoną na zbiorze X , o wartościach w zbiorze Y . Przeciwobrazem zbioru $C \subset Y$ nazywamy zbiór

$$f^{-1}(C) = \{x \in X : f(x) \in C\}.$$

Zad 1. Niech $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ będzie funkcją taką, że $f(x) = x^2$. Wyznaczyć:

$$f^{-1}([0; 4]), \quad f^{-1}((-2; -1)) \quad f^{-1}((0; 1]).$$

Zad 2. Dla podanych poniżej funkcji f wyznaczyć $f^{-1}((-\infty; t])$ dla każdego $t \in \mathbb{R}$:

(a) $f : \left[0; \frac{\pi}{2}\right] \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \cos x;$

(b) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \left|x - \frac{1}{2}\right|;$

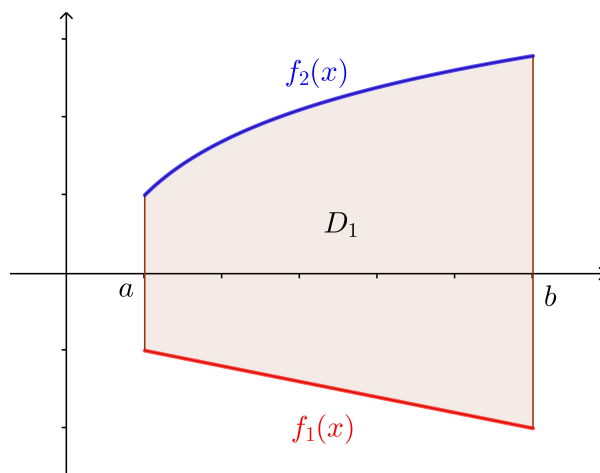
(c) $f : [-1; 3] \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \begin{cases} 3/2 & , \quad x = -1 \\ x^2 & , \quad x \in (-1; 0) \\ x & , \quad x \in [0; 1] \\ 1 & , \quad x \in (1; 2) \\ 2 & , \quad x \in [2; 3] \end{cases}.$

2. Całka podwójna

Definicja 2. Zbiór $D_1 \subset \mathbb{R}^2$ nazywamy **obszarem normalnym** względem osi OX , jeśli

$$D_1 = \{(x, y) : a \leq x \leq b, f_1(x) \leq y \leq f_2(x)\},$$

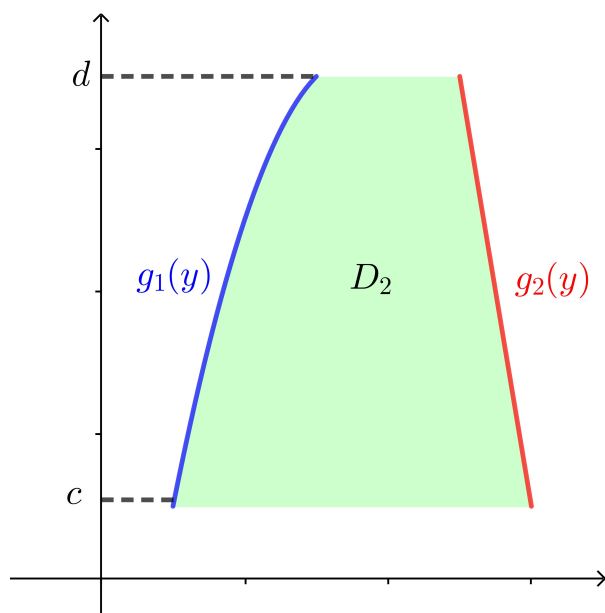
gdzie f_1 i f_2 są funkcjami ciągłymi w przedziale $[a; b]$.

Definicja 3. Zbiór $D_2 \subset \mathbb{R}^2$ nazywamy **obszarem normalnym** względem osi OY , jeśli

$$D_2 = \{(x, y) : c \leq y \leq d, g_1(y) \leq x \leq g_2(y)\},$$

gdzie g_1 i g_2 są funkcjami ciągłymi w przedziale $[c; d]$.

Uwagi:

- Jeśli funkcja f jest ciągła w obszarze normalnym D_1 , to

$$\iint_{D_1} f(x, y) dx dy = \int_a^b \left(\int_{f_1(x)}^{f_2(x)} f(x, y) dy \right) dx \stackrel{\text{ozn.}}{=} \int_a^b dx \int_{f_1(x)}^{f_2(x)} f(x, y) dy.$$

- Jeśli funkcja f jest ciągła w obszarze normalnym D_2 , to

$$\iint_{D_2} f(x, y) dx dy = \int_c^d \left(\int_{g_1(y)}^{g_2(y)} f(x, y) dx \right) dy \stackrel{\text{ozn.}}{=} \int_c^d dy \int_{g_1(y)}^{g_2(y)} f(x, y) dx.$$

Powyższe całki nazywamy **całkami iterowanymi**.

Zad 3. Obliczyć całki:

- (a) $\iint_D xy dx dy$, gdzie $D = [0; 2] \times [1; 4]$;
- (b) $\iint_D 3 dx dy$, gdzie D jest obszarem ograniczonym prostymi $x = 2$, $y = 1$, $y = 2$, $y - x = 2$.

Zad 4. Przedstawić w postaci całek iterowanych całkę $\iint_D f(x, y) dx dy$, jeśli:

- (a) D jest obszarem ograniczonym prostymi $x = 2$, $y = 2x$ oraz krzywą $xy = 1$;
- (b) D jest obszarem ograniczonym prostymi $y = x$, $y = 2x$, $x + y = 6$.

2.1 Zamiana zmiennych na współrzędne biegunowe: $\begin{cases} x = r \cos \varphi \\ y = r \sin \varphi \end{cases}$.

Odpowiednikiem koła $D = \{(x, y) : x^2 + y^2 \leq R^2\}$ jest we współrzędnych biegunowych prostokąt $\Delta = \{(\varphi, r) : 0 \leq \varphi \leq 2\pi, 0 \leq r \leq R\}$. Wtedy

$$\iint_D f(x, y) dx dy = \iint_{\Delta} f(r \cos \varphi, r \sin \varphi) r dr d\varphi.$$

Zad 5. Wprowadzając współrzędne biegunowe obliczyć całkę $\iint_D x \cdot \sqrt{x^2 + y^2} \, dx dy$, gdzie $D = \{(x, y) : x^2 + y^2 \leq 4, y \geq 0, y \geq x\}$.